

ТИЖНЕВИК - REVUE HEBDOMADAIRE - TRIDEN' -
UKRAINIENNE

Число 11 (417) рік вид. X. 25 березня 1934 р. Ціна 2 фр. Prix 2fr.

Париж, неділя, 25 березня 1934 року.

Серед тих питаннів, які на порядок денний висуває перед нашим суспільством сучасність, поважне місце займає справа Національного Конгресу, ідея якого живо цікавить і українську еміграцію, і українське населення на рідній землі.

Спинилася уважно на цьому й конференція української еміграції, що відбулася минулого місяця в Празі. Освітлення цього питання на сторінках «Тризуба» в низці статтів, переведена перед тим по окремих центральних організаціях еміграції в різних країнах анкета, ґрунтовний доклад на з'їзді на цю тему професора М. Славінського, жваві дебати, докладне обміркування—сприяли виясненню справи і дали змогу сформулювати відношення еміграції з Великої України, об'єднаної коло Головної Ради, до самої ідеї та викристалізувати погляди на те, як наша еміграція уявляє собі конгрес та його завдання.

Серед резолюцій конференції, що їх ррспочинаємо друкувати з цього числа, обік загально політичних виступає й ухвала про конгрес. В голсі представників організацій української еміграції, що, перейнята однаковою з нами державно-національною ідеологією, псставила-ся прихильно до самої думки про конгрес, а разом з тим конкретно зазначила ті умови, додержання яких в інтересах боротьби за визволення й державність вона вважає конче необхідними при його організації, знаходимо ми підтвердження тих позицій, що їх, раз зайнявши, завжди обстоював на своїх сторінках наш журнал, який гуртує коло себе громадян УНР.

Разом з тим прийняття зазначеної резолюції вельми на часі. Під-

готовочу працю до конгресу перейняло на себе УНДО, найповажніша політична організація Галичини, що має за собою значні сили. Заснування в його лоні окремої комісії конгресової, нав'язання контакту і розмови його представників з відповідальними діячами різних політичних груп та заходи коло скликання підготовчого комітету, який мав би, склавшись з репрезентантів українських земель і еміграції, усталити платформу, склад, місце, програм і характер та завдання конгресу, уявляють собою вже перші реальні кроки на, багатому на перешкоди й труднощі вдачі зовнішньої і внутрішньої, шляху до здійснення цієї складної й трудної справи.

На цю підготовчу нараду, коли пощастить її скликати, кожна група, яка прихильно ставиться до самої думки про конгрес, має прийти з виразно зазначеними й одверто висловленими поглядами й побажаннями.

Тому-то ми й вважаємо ту працю, яку в цьому напрямку пробила еміграція з Великої України, нам близька, і яка знайшла свій вислов у надрукованій у нас сьогодні ухвалі, за своєчасну й доцільну.

Третя конференція Головної Еміграційної Ради.

(Продовження).

Резолюції в справі становища на Україні та голоду.

I. Третя конференція Головної Еміграційної Ради в імені цілої організованої політичної еміграції України рішуче протестує проти злочинної політики, яка довела до голодної катастрофи на Україні, до вимірання мільйонів її мешканців;

Протестує проти страшних репресій, спрямованих на всіх національно-свідомих громадян України, які з самопосвятою мужне продовжують свою боротьбу за визволення батьківщини, приймаючи на себе страшні кари ворога.

II. Заслухавши звіт президії Головної Еміграційної Ради про її акцію в справі голоду та окремий догляд в цій справі, і маючи на увазі, що страшна катастрофа на Україні в 1933 році загрожує своїм повторенням ще з більшою силою, третя конференція наказує своїй президії продовжувати попередню працю серед чужинців, очолюючи протестаційну та допомогову акцію цілої еміграції, підтримуючи з окрема тісний контакт та порозуміння з рятунковими комітетами у Львові та Чернівцях, а тако-ж з міжнародними допомоговими комітетами у Відні та Парижі.

Одночасно конференція ухвалює вислати привітання та подяку славному оборонцеві української неволі п. Мовінкелю,

голові комітету у Відні кардиналу Ініцерові, та голові паризького комітету генералові Анрісові.

Резолюція по докладу про міжнародне становище та українську еміграцію:

I. Заслухавши доклад про міжнародне становище, третя конференція закликає цілу еміграцію і все українське громадянство до духовної єдності та спільної боротьби за визволення батьківщини. З цілою силою протестуючи проти всіх можливих планів нового розподілу українських земель, конференція вимагає відтворення незалежної Української Держави.

Разом з тим конференція підтримує заяви державного центру УНР на міжнароднім терені в справах боротьби та відокремлення України від Москви.

II. Третя конференція Головної Еміграційної Ради засилає в імені організованої нашої еміграції щирий привіт усім українцям-громадянам сусідніх з Україною держав та висловлює їм своє гаряче співчуття в їх боротьбі за національні права нашого народу.

Так само вітає конференція українське громадянство в Сполучених Штатах Америки та Канаді, що мужнє виступило з протестом проти кривд, запсідяних Україні, виснаженій голодом і терором.

Резолюція по докладу про все український конгрес:

Конференція вважає справу скликання всеукраїнського конгресу актуальною і доцільною, але вважає, що він може дати позитивні наслідки для української справи при умові, коли наперед буде встановлено між представниками українських земель його склад, порядок скликання і компетенція. Одночасно з тим конференція вважає конечним, щоб на конгресі було прийнято резолюцію в таких питаннях:

1. декларація волі української нації до відтворення незалежної держави з її історичним центром у Києві,
2. урочиста заява про права українського народу на вільний національний розвиток на всіх землях і територіях, суцільно українцями заселених,
3. протест проти голоду на Великій Україні та проти господарських кривд на інших українських територіях,
4. заява конгресу про те, що він підтримує змагання і заяви уряду УНР в його боротьбі за визволення Великої України з-під московської окупації.

Далі, вже на самому кінці своїх засідань, конференція, на пропозицію Ревізійної Комісії уділяє президії абсолюторій та висловлює їй подяку за її працю. Після того конференція приймає низку резолюцій, запропонованих як президією, так і поодинокими делегатами.

(Далі буде)

3 міжнароднього життя.

— До ситуації на Далекому Сході Азії.

Одна з поважних англійських газет, розваживши в передовій статті питання про очікувану всіма совітсько-японську війну, закінчила її словами: — час тої війни або вже минув, або ще не настав. Як здається,

газета має рацію в обох частинах своєї загальної фрази. Події на далеко-начному азійському сході справді наче вказують на те, що один термін, призначений спостерігачами для початку вказаного конфлікту, вже минув, а другий ще не настав. Говоримо саме про чужих спостерігачів, бо заінтересовані сторони, не заховуючи того, що вони вважають війну неминучою, точного терміну для її початку ніколи не встановлювали, принаймні в офіційних заявах.

Політична опінія, як відомо, в більшості своїй вважала, що конфлікт японо-совітський може вибухнути кожного дня, а найпізніше — весною поточного року. Вважали так тому, що далеко-східна азійська обстановка складалася наявно ніби дуже сприятливо для Японії. Вона була до війни назверх підготована; її війська, очистивши Маньчжурію від повстанців та хунгузів, стояли на сибірських кордонах; Владивосток на досяг руки лежав над морем беззбройний, Амурська область і простори аж до Байкалу були без війська; в Європі — втративши союзу Германію, більшовики були безраді; в Америці — влада боролася з безмежними економічними труднощами. Здавалося, як раз саме час коротким, як кажуть військові, ударом одкинути совітчиків з Тихоокеанського побережжя, загнати їх за Байкал і позбавитися таким чином на завжди одним махом від сучасної більшовицької небезпеки і від всякої майбутньої російської конкуренції на Тихому океані й у цілій Азії.

А в цім названа весна вже настає, а цього не сталося. Тим часом змінилася й ситуація, військова і дипломатична. В Європі більшовики висукали нових приятелів, різного роду похалпливими пактами забезпечили свої західні кордони, а в Америці від президента Рузвельта дістали визнання *de jure*, ствердження неначеб-то спільности світо-американських інтересів на Далекому Сході Азії та якусь ближче невідому обіцянку допомоги, грошевої чи поставанням, чи може всього лише — дипломатичної. Спіраючися на ці свої досягнення, московські люде змінили свій тон в розмовах з японцями, проголосили, що ні клаптика комуністичної землі тепер уже вони не уступлять і готові навіть і готові навіть відбити японські наступи, але й перейти в офензиву не лише проти Японії, але ще й проти ближче неназваних капіталістичних країн. Ось як вустами совітського головнокомандуючого на Далекому Сході Блюхера характеризують вони ситуацію:

«Політика японських імперіялістів викликає дуже поважні побоювання, що совіти будуть втягнуті до воєнних комплікацій, хоч і прикладаємо ми всіх зусиль того уникнути.

«Між словами японських політиків та їх чином — незмірна прірва. З одного боку — їх миролюбні прояви, з другого — гарячкове підготовання до війни, в якій північна Маньчжурія має грати роль добре впорядкованого глацидарму».

Японія, як подає Блюхер, вложила великі капітали на Далекому Сході на будову залізниць і шосе, поставила по-за 50 добре впорядкованих аеродромів, усі в трьохкутнику Мукден-Харбин-Ціцігар та на півночі від них, близько кордону.

«Маємо цілком точні відомості, що перед окупацією Маньчжурії там був всього лише 10.000 японського війська. Зараз там знаходиться добре озброєна армія в 133.000 мужа, себ-то більше третини цілого японського війська. До того треба ще додати приблизно 115.000 війська Маньчжуро та 12.000 російських білогвардійців, вояків взагалі дуже здібних і гарно озброєних».

Проти цих сил стоїть совітська армія, як вказує Блюхер, сформована з найліпших кадрів, озброєна досконалими технічними засобами, наймодернішими танками і літаками. Сила цієї армії, як повідомляють про це вже японці, переходить за 200.000 мужа, тоб-то так само більше третини всього війська цілого совітського союзу.

Обидві сторони, як це видно з численних заяв тих і тих, абсолютно певні того, що збройний конфлікт між ними неминучий. Обидві, принаймні обидві на словах, певні того, що вони з того конфлікту вийдуть переможцями. Так, Блюхер говорить, що коли вибухне війна, то черво-на армія так вдарить по своєму противникові, що від того твердині капіталізму скрізь потріскають, а подекуди і стануть руїнами. Японці з свого боку не виявляють такої словесної пишності. Мабуть вони таки думають про знищення комунізму, але про це мовчать. Вони лише спокійно констатують, що сили в них досить, аби не лише відбити московських людей, але й розбити їх на голову.

Які причини того, що неминучий, так мовити, конфлікт одкладається далі та далі? З боку большевиків вони відомі та ясні для всіх. Світська Москва знає про неминучість конфлікту, але не хоче його, бо боїться. Боїться, що це буде для неї або початок кінця, або просто і самий кінець, безславний і загибельний не лише для комуністичної державности, але й персонально для комуністів, особливо для їх провідарів. Коли б то залежало від самих большевиків, жадної війни з японцями ніколи б не було. Але тому, що це залежить не лише від них, вони з свого боку хапаються всіх засобів і можливостей, аби термін конфлікту одкласти все далі й далі, виграючи тим час, а з ним і продовження панування свого.

З японської сторони це не так ясно. З тих відомостей, що попадають до преси, можна лише здогадуватися, що в них не все ще так підготоване, як воно на зовень здається, та як до того звикли самі японці, розпочинаючи ту чи іншу велику справу, особливо таку, як погром совітів, тоб-то виконання основної передумови для дальшої боротьби за Тихий Океан. Можливо, що не все ще підготовано з стратегічного боку. На це ніби вказують загадкові на сьогодні чийсь диверсії в сусідніх з совітами країнах, а саме в китайському Туркестані, Тибеті та в обох Монголіях, де начеб-то підіймають голову антибольшевицькі елементи. Можливо тако-ж, що ще не до кінця забезпечено заплілля з боку властивого Китаю, бо з ним, як здається, розпочате погодження не дійшло ще остаточного, сприятливого кінця. Можливе й те, що японці чекають певних змін в політичній ситуації в Європі, а з Америкою сподіваються в той чи інший спосіб злагодити Тихоокеанські тертя.

Не знаючи всього того, — а японські дипломати не люблять і не вміють репрезентуватися на людях, — тяжко навіть і здогадуватися, коли нарешті отой конфлікт дозріє настільки, що вже не буде куди делі відкладати його початок. А втім, де-які вказівки на певний термін щодо цього неначеб-то існують. В японських заявах про совітсько-японське тертя час від часу вискакувала дата, а саме — 1935 рік. У пресі коментували цю дату в той спосіб, що цього року кінчається примусове двохлітнє перебування Японії в Лізі Націй після офіційної заяви її про вихід; що тоді-ж вигасає тако-ж сила Вашингтонського морського погодження Англії, Сполучених Штатів та Японії, згідно з яким могутність японської флоти була обмежена в пропорції 3:5:5; що лише цей рік таким чином розв'яже японцям руки і вони зможуть продовжити свій експансивний чин на азійському суходолі і т. и.

Вказані здогади в цих останніх днях неначеб-то дістали з японської преси ствердження. А саме — таке. В Японії, як відомо, надзвичайно поширений культ імператора — мікадо; але поруч з цим культом живе і паралельний культ предків і взагалі старих людей. Впливам цього культу підлягає і сам мікадо. У політичному аспекті це виявляється в тому, що японський імператор, вирішуючи важливі справи, завжди перед тим скликає приватно раду, що складається з, так мовити, політичних нотаблів, себ-то старшин, досвідчених і заслужених перед батьківщиною людей. Але і після того мікадо, коли справа справді дуже важлива, нічого не робить, не запитавшись думки князя Сайонджі, старшого серед старших, бо майже столітнього, заслуженого серед заслужених, бо був він міністром ще за часів великого реформатора імператора Мутсу-

Гіто, коли той розпочинав епоху реформ в кінці 60-х років минулого століття. Князь Сайонджі, скромна і небагата людина, давно вже живе поза столицею в далекому глухому селі на одпочинку. І кожного разу, коли треба щось важливе вирішити, мікадо іде до нього, чи кличе до себе, чи засилає гонців.

Старий мудрець дає свою раду, і його завжди всі слухаються. Так і тепер. Запитали його в Токіо, чи треба, чи час зараз змінити міністерство, на чолі якого стоїть поміркований, схильний до компромісів віконт Сайто. І князь Сайонджі дав знаменну відповідь: — Ні, не час; хай поки що зостається, аж доти, доки йому не буде знайдено такого заступника, який матиме силу управитися з кризою, що її треба чекати в Японії в р. р. 1935-1936.

Таким чином і з цього боку вискочила цифра — 1935. Зостається тому лише вичекати, щоб дізнатися, чи так воно, чи ні.

Observator.

3 преса.

В ч. 64 «Діла» з 11 березня с. р. знаходимо оте «але» п. Мудрого, що саме на ньому ми спинилися минулого разу. Одмітивши прагнення всіх емігрантських груп до консолідації національних сил, автор спиняється на тих перешкодах на цьому шляху, що їх він помітив серед еміграції, і поруч з позитивними подає і негативні риси, якими позначається життя на чужині. Старі політичні рахунки, взаємне упередження, нарікання і суперечки, а то й чистісенські плітки, що затрують атмосферу і ускладнюють становище. Оті настрої зачепили своїм крилом і гостей. Пан В. Мудрий наводить кілька зразків цього і

«інших «приємних» розмов на тему того, з ким можна і треба, а з ким зовсім не треба говорити»,

і подає таку ілюстрацію:

«Доки ми говорили з есерами, еседеками і безпартійними, все було в порядку. Коли-ж ми ввійшли в контакт з УНР-івцями, полетіла по Празі з того самого джерела (яке, як вище зазначив автор, «ширило про наш побут відразу злосливі вісти серед еміграції») крилата і кострюбата вістка про те, що ми заклічили з УНР-івцями пакт, що ми зрадили народні інтереси і піддалися під команду УНР-івського центру і т. п. теревені та злобні сплетні».

Спростовуючи звістку «про пакт» з УНР-івцями, п. В. Мудрий цілком резонно зауважує:

«Всі українці мають спільні інтереси без пактів».

Та, на жаль, цю просту істину не всі ще розуміють, додамо ми од себе.

Подавши на прикінці характеристику різних типів діячів емігрантських, п. В. Мудрий так закінчує свої цікаві вражіння від зуртрічі з еміграцією:

«Найбільше стрічали ми серед емігрантів людей зрілих і зрівноважених, людей, що дуже багато навчилися, ще більше пережили і передумали і навчилися цінити свою і нашу збірну спроможність не розмірами намірів, а дійсними розмірами сил».

І ми глибоко певні, що між людьми так настроєними, — однако-во чи працюють вони для нашої справи на чужині, чи в рідному краю — порозуміння і співпраця цілком можливі.

* * *

Криваві події на вулицях Парижа мало відбилися на сторінках української преси, бо дуже незначна кількість газет наших має дописувачів у світовій столиці. Але коли вже має, то має не аби-яких. У львівській «Неділі» (ч. 7 з 18. II с. р.) вміщено допис І. Барчевського під промовистим заголовком: «Кров на вулицях столиці — хвилини жаху і грози в Парижі». Надзвичайно живо і яскраво малює меткий автор трагічні події; він всюди був, все бачив, все чув, все знає: і в Палаті, і коло мосту через Сену і коло отелю Грійон, і на вулиці Ріволі, і коло садку Тюїл'єрі. Ось натовп іде в наступ на міст Конкорд :

«Нагліс хтось кричить, реве: «Вони винесли на дах скоростріли!» В той самий мент сто двадцять тисяч людей силою пре на міст... Як повинь, кидається товпа на міст. Кордон поліції в мент перерваний. Справа і зліва падають якись людські тіла через мостове поручча в воду Сєвани. Поліціянти?.. Демонстранти?... Хто це може знати?»

Серед жертв кривавих подій нема жадної, що того вечера втопилася в Сені. І всі те в Парижі знають, крім, звичайно, власного кореспондента, який бачив, очевидно, на власні очі аж 120.000 демонстрантів, бачив і те, чого й не було. А ось друга батальна сцена:

«Від правого узбережжя Сєвани несеться глухе цокотіння підков. Все ближче. З того боку не видно, як слід, бо скупо світла. Нарешті! На майдан влітає 600 їздців республіканської гвардії. Команда: «Шаблі в руки! Вперед, марш, марш!» Три ескадрони кінноти вривається в товпу. Тратують, ріжуть шаблями, кров, крик, зойки, але руки демонстрантів уже ловлять шаблі, палиці з настромленими ножами колять коней і кіннотчиків. Горючі смолоскипи, приложені до кінських задів, примушують коней ставити дуба і скидати їздців. Масаakra!»

Одбувши звитяжно кінну атаку, в яку йому довелося кинути цілий кавалерійський полк, він точно порахував аж 600 їздців, — як могла розвернутися ця кінна маса на, що-правда, чималому, але заставленому статуями, водограями ліхтарями ліхтарями поручатами майдані Конкорд, це секрет дописувача. Енергійний автор тим не задовольняється і висилає на допомогу піхоту, підтриману скорострілами, та ще яку — чорну:

«Але вже з другого боку і дуть знову у наступ дикі сєнегальці».

Опис надзвичайно жвавий і яскравий виразно говорить про войовничі нахили автора, але ще більше свідчить про його нічим не стриману фантазію. В кожному разі він вносить де-що нове в «тактику вуличного бою». Одні «горючі смолоскипи» чого варті! Кіннотчики його не обкладають натовп фухтелями, не рубають з плеча, а р і ж у т ь ш а б л я м и, та це мало помагає, бо «р у к и д е м о н с т р а н т і в у ж е л о в л я т ь ш а б л і!»

Колись казали: «бреше, як самовидець». Тепер слід говорити: «бреше, як власний кореспондент». Львівському собратові можемо подати товариську пораду, як огня уникати писань власного кореспондента. Вони тільки компромітують українську пресу. Тай шкода на це такого талановитого чоловіка: на його чекають безперечно лаври барона Мюнхгаузена.

* * *

«Правда» (з 29. XI. 33) подає таку сценку з життя, яку вона наводить з книжки «Що читати народові».

«Одна з керівниць «Голосних читок для народу», які в той час практикувалися де-не-де, з видимим роздратуванням оповідає про те, що на її запитання: — «Чим по вашому, кінчиться це оповідання?» — один із слухачів, селянин -українець, не без іронії одповів: — «Покається, тут усі каються...»

Багато де-чого пощастило вже викорінити з колишнього окупантам, але не спромоглися вони подолати, як бачимо, природженого дотепу українського. Одним реченням похмуро-уїдлигим селянин схарактеризував те, що стало звичайною річчу в умовах совітського побуту: невільне каяття.

* * *

Львівський журнал «Назустріч» оголосив конкурс на оповідання. В ч. 6. з 15 березня знаходимо таке про це оповіщення:

«100 золотих не найдете на дорозі, але можете написати оповідання на наш конкурс.

На це треба небагато:

1. мати сюжет;
2. уміти писати;
3. сісти за стіл і з а м а ч а т и перс в каламар;
4. переписати рукопис на машині і вислати під псевдонімом на адресу «Назустріч» до 1-го IV.»

Справді небагато! А ми в простоті сердечній досі думали, що для того, щоб бути письменником, неодмінно треба мати в собі іскру Божу. А до того ще конче потрібно добре знати і мову. Часи міняються, і сьогодні головна річ — сюжет, стіл, перо, чернило і машинка. Та й як може ставити редакція на конкурсі вимогу чистої, доброї мови, коли сама її «замачає»?

* * *

В Парижі з'явилося перше число журналу «За Независимість». Починаючи своє видання, редакція журналу так определяє свої завдання:

«Наш журнал ставить собі за мету правдиве освітлення життя, прямувань і боротьби за визволення народів, що їх живою силою большевики втягли в ССРСР, і широко відкриває свої сторінки як для друзів, які бажають поділитися з нами своїми думками, так і для супротивників, що хочуть поставити нам питання і отримати від нас пояснення. Ми сподіваємося, — пишеться далі в передовиці, — що шире і одверте обміркування питань, які досі уперто збували мовчанкою, витворить нам не мало друзів і в рядах тих, які через незнання чи з інерції вважали себе за наших ворогів.

Перше число «За Независимість» складено цікаво і живо, читається з інтересом.

Листки із щоденника

I.

Alpirsbach, п'ятниця, 9 Єрезюля 1934 року.)*

Дивна останніми часами мода повелася. Виявляється бона надто виразно в де-яких нюансах, не позбавлених пікантності, що ними позначено теперішні стосунки культурного світу й совітів. Що держави, одна по одній, собі ж на кривду, їх визнають; що з ними всюди панькаються, напередими їхньої ласки запобігаючи; що з ними складають умови політичні й торговельні і від того собі сподіваються користі — не новина. І мене те не дивує: до того ми вже естигли звикнути. Торгувати, як кажуть англійці, можна, мовляв, і з канибалами: гроші не пахнуть, і кров людська, що її ціною їх здобуто, на них не проступає і до рук гандлярів не пристає. Аби вигода! Інша річ, що з того нічого доброго не може бути і що всі зносини торговельні та інші тільки на шкоду виходять тим, хто на них якісь негрунтовані розрахунки робив. Засліплення знаходить часами й на найрозумніших людей. Буде каяття та не буде вороття!

Це ще я розумію. Але от чого я ніяк не ладен зрозуміти — це тієї ноти сердечности, що за примхою чудною новітньої моди вважається нині за добрий тон підкреслювати, майже обов'язково, в відносинах до совітів. Не холодна коректність, не зовнішня ввічливість, ні, а тепла сердечність, якась наєїть інтимність.

Візьмімо, справді, останній час. Тільки й чути. Ізмет-паша в Одесі заявляє, що «воочію переконався в с е р д е ч н і й і великій приязні, яку трудящі ССРСР мають до Туреччини», дарма, що Москва такий Туреччині приятель, як свиня мішкові. Розмова Мусоліні з Литвиновим мсе «с е р д е ч н и й характер». Так само минулої осені

*) Брак у шрифті літери «г» не дозволяє додержати звичайного правопису.

польських льотників в Москві вітають надзвичайно «тепло і с е р д е ч н о», і це з однаковим задоволенням, коли не захопленням, підкреслює і московська і варшавська преса. Нарешті оце допіру польському міністрові чужеземних справ в Москві улаштувають «с е р д е ч н у з у с т р і ч», і суголосно совітські і польські газети роблять притиск на «урочистій і с е р д е ч н і й формі» цих одвідин.

Та годі. Досить. Оцього наголосу, що його роблять саме на сердечності, — бий мене сила Бсжа, — ніяк зрозуміти не можу.

Ще коли про сердечність терееєєі правлять совітські офіціози, то кожен знає, що за тим словом криється, бо у тих словоблудів найсвятіші речі і найпростіші слова потворно викривлено. Адже пам'ятаємо ми «золоте серце Дзержинського», найбільшого ката з усіх епох. Але слово «серце» має одне, раз усталене, незмічне значіння, спільне мовам усіх культурних народів, значіння инше, ніж надає йому злодійський жаргон сучасної Москви!

Як же тоді можна собі витлумачити оці запевнення в сердечності з боку людей Заходу? Аж сьогодні я, здається, нарешті підійшов до розв'язання цієї загадки, що не помалу мене інтригує.

Час од часу дружня рука присилає мені пачку газет ріжнєманітних усякими мовами, а иноді просто купку витинок із них, які торкаються саме того, що нас найбільше обходить. І тоді з мого, благословенного Богом, але забутого людьми шварцвальдського закутку протягаються невидимі нитки в далекі світи.

В останній присилці впала мені в око одна телеграма в «Известиях» з 15 лютого. Те-ж саме: «Собкори газет, що поїхали разом з Беком, підкреслюють сердечне прийняття, яке їм впорядили («НКВД»*) і представники совітської преси».

Прочитав я, й майнула мені в голові думка: сердечність у Москві, сердечність у Варшаві, мова російська, мова польська—обидві слов'янські, між собою споріднені. І може, як раз в цій спорідненості, в цій близькості одна до одної слов'янських мов і слід шукати, принаймні щодо безпосередніх сусідів, пояснення справи. Адже одною з характерних особливостей тих язикових родичів, що слов'янськими мовами зветься, в їх взаємовідносинах можна вважати наявність чималої кількості омонімів, тоб-то слів, які мають однаковий звуковий вираз, часом й пишуться однаковісенько, а проте мають зовсім ріжне, иноді цілком протилежне значіння. Кожен, кому доводилося зустрічатися вперше з новою, доти йому незнайомою, мовою братнього народу, пам'ятає, які труднощі для зрозуміння творили саме ці слова, які на цьому ґрунті виходили траги-комічні пригоди.

Потрапивши до Праги, ми з здивуванням немалим довідалися, що українська «голка» перетворилася тут аж в дівчину, чеську «голку». З смаком їли «черствий», як запевняла нас чеська перекупка, хліб, бо він був не черствий, а свіжсієнький.. А хто з малих літ не пам'ятає, як таке, на наше вухо, гарне слово, в піснях улюблене: «уродливий» ніяк не давалося зрозуміти москалеві, бо для нього «уродливий»

*) Тоб-то «Народный Комиссариат Иностранных Дел». Ред.

— поганий; бридкий. А наша «рожа», що такої краси свєрідньої давала садку коло хати, що таким пишним прегарним образом одби-лася в народній поезії, — хоч би оце: «Ой, виїхав козак, Максим Заліз-няк, як повная рожа», — в уяві нашого північного сусіди поверталася в його «рожу» — потворну пику. І скільки тих прикладів можна на-вести!

Отже може й тут ота незрозуміла «сєрдєчність» оз-начає протісєнько — «нєщирість»?

Вл. Грот.

Сергій Ефремов живе!

«Український Тиждень» ч. 11 з 12 березня с. р. подає таку радіс-ну звістку:

«З цілком певного джерела ми довідалися, що чутка, ніби С. Ефремов умер, на щастя, не відповідає дійсності: С. Ефремов живий, але й досі перебуває у в'язниці».

Свого часу, подаючи за газетами цю трівожну звістку, ми вислови-ли надії, що вона не ствердиться. Дуже раді, що сподіванки наші справдилися.

Від адміністрації «Тризуба»

Повідомляється В. Ш. П. Передплатників, які підписали «Тризуб» на пів року наперед і тим набули право на одну десяту частину одного з білетів французької Національної Лотереї, куплених Редакцією, що білет 8 траншу серії S число 03270 виграв 200 франків.

Тим П. П. Передплатникам, які мають участь в цьому білеті, припадає⁶ кожному одна десята вигри, тоб-то 20 фр. Адміністрація просить у від-повідних осіб розпорядження, як поступити з їх грошима — вислати чи на що повернути.

ВІСТНИК

місячник літератури, мистецтва, науки й громадського життя
під ред. д-ра Дм. Донцова.

Передплата виносить: на рік — зол. 23, на півроку — зол. 12, квар-тально — 6.60; поодинокі книжка коштує — зол. 2.20. Хто заплатить ідразу за рік — зол. 20. Закордон: на рік — зол. 30.

Передплату слати на адресу: Львів, Чарнецького 26, м. 21. Чекове конто ПКЮ (Львів) — 500.371

Хроніка

3 життя укр. еміграції.

У Польщі

— З життя Українського Клубу у Варшаві. На клубових вечорницях 17 лютого с. р. відбувся реферат інж. Б. Маланюка на тему «Іван Бунін і нагорода Нобеля».

— 24 лютого с. р. зачитав у клубі реферат проф. П. Зайців на тему «Шевченко і польські письменники».

— З життя клубу «Прометей». 22 лютого с. р. в клубі «Прометей» відбувся реферат д-ра А. Зайончковського — «З культурних проблем сучасно Турції», а 1 березня с. р. реферат п. К. Симонолевича — «Проблема Пацифіку і роля в ньому Японії».

— Загальні збори Українського Мистецького Гуртка «Спокій» у Варшаві відбулися 4 лютого с. р. Збори заслухали справоздання Управи з діяльності за минулий рік і обрали нову Управу, до складу якої увійшли: п. Петро Мегик — голова, п. Наталія Тищенко — заступник голови, пп. Петро Андрусів, Олександр Шатківський, Микола Щербак та Іван Курах.

— З життя корпорації «Запорожжа» у Варшаві. 17 лютого с. р. в корпорації «Запорожжа» відбулася урочистість переведення 12 молодших членів корпорації в старші. Після зборів членів корпорації відбулася спільна вечеря.

— 3 березня с. р. відбулися річні загальні збори членів корпорації. Головував на зборах п. А. Крижанівський. До президії зборів увійшли тако-ж пп. П. Холодний та Л. Клименко.

Присутнім на зборах був і по-

чесний батько корпорації п. ген. В. Сальський, а тако-ж проректор п. проф. Р. Смаль-Стоцький, яким відведено було почесні місця в президії зборів.

Члени Управи по черзі склали справоздання з минулорічної праці з поодиноких ділянок життя корпорації, а кошовий п. інж. С. Кірічок зложив загальне справоздання, в якому торкнувся умов, у яких проходила праця корпорації, зовнішніх зносин, співпраці з іншими українськими громадськими організаціями й т. д.

Обрано потом було нову Управу корпорації, до якої увійшли: пп. П. Холодний (кошовий), А. Крижанівський, І. Стецик, Опаренко, П. Мегик. Заступниками до Управи обрано пп. Кузьменка й Химича.

Життя корпорації в біжучому році було досить активне. По-за цілою низкою рефератів, які було зачитано на суботніх зібраннях членів корпорації, в минулому році організовано було спільні розваги та академію, присвячену пам'яті крутянських героїв. Влітку організовувалися спільні прогулки за місто. З стипендійного, позичкового фондів корпорації на протязі року було видано членам до 650 зол., а на бібліотеку корпорації — 120 зол. Корпорація зложила пожертву на Український Дім у Празі 5 зол., збрала на українських безробітних 35 зол. і для Товариства Прихильників Української Господарської Академії — 11 зол. 75 гр. На сьогодні корпорація налічує у своїх шерехах до 50 членів.

На загальних зборах корпорації було підкреслено Управою батьківську опіку і всебічну поміч корпорації почесного батька п. ген. В. Сальського та

протектора п. проф. Р. Смаль-Стоцького.

— З життя української колонії в Ченстохові. 7 січня с. р. відбулася ялинка для дітей, влаштована заходами святкового комітету на чолі з головою місцевого відділу УЦГ лейтенантом флоти Шрамченком. Добре було розиграно, в більшості дітьми. сценку в 2 діях «Український вертеп» під режисурою п. С. Паладійчука. Співав місцевий український хор, а діти декламували. Дітям потім було роздано пакунки з солодощами. Пізніше відбулися танці для дорослих.

— 13 січня с. р., під Новий Рік, в українській домівці відбувся чайний вечір.

— 21 січня с. р. відбулося свято IV Універсалу, поєднане з академією пам'яті борців, що загинули під Крутами та розстріляних у Базарі. Програм вечера складався з реферату, промови і декламації дітей і закінчився співом «Ще не вмерла Україна». На святі переведено було збірку на будову Українського Дому в Празі, яка дала 13,50 зол., та на голодуючих на Україні, що дела 7,70 зол.

До Всеукраїнського Національного Конгресу.

Ще 1 січня Народний Комітет Українського Національно-Демократичного Об'єднання прийняв в справі конгресу таку постанову: «З положення українського народу на всіх українських землях випливає найбільше категорична вимога об'єднання та консолідації всіх українських національних сил і політичних груп без огляду на кордони і місце замешкання для переведення важких загально-національних завдань. І тому народний Комітет ставить позитивно до справи скликання Всеукраїнського Національного Конгресу та доручує Українській Парламентській Репрезентації перебрати на себе підготовчу роботу для його скликання».

В зв'язку з цією постановою Президія Партії і Парламентар-

ної Репрезентації заснувала окрему підготовчу комісію, яка ввійшла в контакт з усіма українськими політичними групами в краю і закордонем. З тією-ж метою відбули подорож редактор В. Мудрий і посол д-р Л. Макарушка, які склали по повероті Екзекутиві Партії звіт з їхніх розмов. Обміркувавши його, Екзекутива УНДО доручила конгресивній комісії вжити всіх заходів, щоб як найшвидше можна було скликати нараду підготовчого конгресового Комітету, який би складався з представників усіх українських політичних груп і мав би вияснити платформу, склад, місце, програм і характер конгресу. («Діло», ч. 56).

Комітет в Лондоні допомоги голодним на Україні.

На сходах представників англійських гуманітарних організацій та інших осіб 29 вересня 1933 р. обговорено було справу заснування в Лондоні допомогового Комітету для голодуючих на Україні. На сходах були присутніми й гості з Буковини — сенатор В. Залозецький та п. посол Ю. Сербинюк, члени уряду допомогового комітету, який працює в Румунії.

Після цих інформаційних сходів зійшовся в домівці «Фонду Охорони Дітей» ініціативний комітет, до якого ввійшли представники гуманітарних організацій, що вели, або ще далі ведуть допомогову акцію на терені совітського союзу.

З ініціативного комітету створено сталий допомоговий Комітет, який розпочав акцію збирання грошей для пересилки для голодуючих на Україні та інших краях совітського союзу.

Комітет має виключно філантропічну ціль. Він сподівається, що в співпраці з іншими подібними комітетами вдасться йому зібрати такі засоби, які дозволять при закупці продуктів одержати відповідні полегші.

Комітет розслав у Англії перший свій заклик до складання пожертв на голодуючих. Цей заклик підписали такі знані в Ан-

глії особи, як лорд Дікінсон, посол Ф. Дулін-Джовнс, посолка Елеанор Ратсбуен, суддя Сесиль Чемпен, полковник Сесиль Л'Естрейндж Малон, проф. Р. В. Сітон-Вотсон.

Почесним скарбником комітету обрано пані Крісті (Mrs. Christie, 117, Haverstock Hill, London N. W. 3), яка під час голоду в р. 1921 вела рятункову акцію на Кавказі. Почесним секретарем комітету є полк. С. Л'Естрейндж Малон (Lt. Col. Cecil L'Estrange Malone, 6, Phene Street, Chelsea. S. W. 3).

Адреса банку, який приймає пожертви. Westminster Bank, Ltd. Lombard Street, London E. C. 3.

(У к р б ю р о, Лондон).

Успіх виставки українського мистецтва у Варшаві.

Як довідуємося з польської преси, виставка українського мистецтва у Варшаві користується великим успіхом. Відгуки про цей успіх надходять тако-ж і з Познані й Кракова. В перші дні по відкритті виставки відвідало її більше тисячі осіб.

Чисельні газети й журнали вмістили замітки й статті про виставку своїх критиків, які захоплені старовинним і сучасним українським мистецтвом та дають йому добру оцінку. Так, ABC в ч. 45 з 15. II с. р. вмістив статтю Віктора Подольського; Express Rogannu в ч. 42 з 11. II — дві обширних статті про українське мистецтво — І. В. Д. та Борового; Kurjer Rogannu в ч. 47 з 16. II — стаття Мечіслава Стерлінга; Kurjer Warszawski в ч. 48 з 18. II — стаття Яна Клечинського; Polska Zbrojna в ч. 47 з 18. II — стаття Конрада Вінклера; Wiadomości Literackie в ч. 8 — 535 з 18. II — стаття Мечіслава Валліса, Piustrowany Kurjer Codzienny з 24. II — стаття Мар'яна Дінсталь-Домброви і т. д.

« Рай земний ».

— L'Homme Nouveau, ч. 2., 1934. Париж. Французький

журнальчик, що займається про-большевицькою пропагандою, містить статтю якогось п. Ніколетіса про лекції большевицького юрисконсульта в Парижі Членова. Цю лекцію, розуміється, представлено, як чисте одкровення про надзвичайні успіхи большевицької економіки. На загал стаття бездарна й треба пожалувати большевиків, що не змогли знайти собі талановитішого придворного пііта.

Самі лекції Членова цікаві тим, як в них чужинцям представляються факти совітської дійсности. На одній з своїх лекцій Членов оповідав, наприклад, про совітські в'язниці. Він запевняв, що бути в совітській тюрмі це одна насолода. В'язні навіть не хстять в'язниці кидати, хотять на відпустку самі до міста і добровільно повертаються назад. Публіка, що слухала Членова, була розуміється, зачарована.

На тій же лекції Членов оповідав, що Балтійсько-Біломорський канал побудовано працею арештантів. Не розказав лише Членов, які то були арештанти. Про це він не хвалився. А слухачі знову-ж були захоплені тим, як раціонально використовується в СРСР праця злочинців.

П. Ніколетіс так кінчає свою статтю: « Дивно констатувати, сьільки треба було часу, щоб французька публіка нарешті відкрила очі на російські факти ». Ми-ж скажемо навпаки: « Дивно, що вже пройшло стільки часу, а у Франції ще є люди, які з роззявленим ротом слухають різні неподібні большевицькі несинітніці ».

Бібліографія

— D. Dorcsenko a J. Rurka. Hejtman Petr Dorcsenko a jeho tureska polityka (Zvlastni otisk z Casopisu Narodniho Musea 1933). Praha, 1933, ст. 55 в 16-о.

Гетьман Петро Дорошенко, без сумніву, одна з найвидатніших, найсимпатичніших і разом з тим найтрагічніших постатів нашого минулого. Героїчна боротьба «останнього козака» за держав-

ність України здавна притягала до себе увагу, співчуття й пошану українських патріотів, а проте цьому видатному діячеві пощастило далеко менше, ніж іншим, в нашій історичній літературі: він і досі не має окремої монографії, на яку, безперечно, його діяльність давно заслуговує.

Тому ми з особливю приємністю вітаємо появлення в світ спільної праці професорів Д. Дорошенка та І. Рипки, які в невеликій, але багато документованій праці своїй дали стислий огляд життя й діяльності видатного гетьмана з особливою увагою власне на його турецьку політику.

Надто цінним являється те, що для цього нарису було використано турецький кодекс, який переховується в Геттінгенській бібліотеці (Gött. Turc. 29—Orient. 156). «Не приносить він, — як зауважують автори, — нічого абсолютно нового й незнамого до наших попередніх відомостей про турецьку політику Дорошенкову, а проте помагає нам вияснити епоху відносин Дорошенка з Портою і освітлює ясніше деякі подробиці тих відносин». Коли наші вчені мають рацію, висловлюючи думку, що для цих часів матеріялу «без сумніву, багато ще знайдеться по архивах, російських, українських, польських і турецьких», то надто цікаві речі можуть тут дати саме архиви турецькі. Тим часом до останнього часу це джерело, так багате, наша наука не використовувала.

Притягнення до освітлення постаті Дорошенка і його доби власне турецьких матеріялів являється характерною і цінною рисою цієї розвідки.

На неї спряглися два автори: чеський — професор І. Рипка, відомий орієнталіст, що в результаті своїх дослідів дав уже і нашій науці працю про листування Богдана Хмельницького з Високою Портою, і український — професор Д. Дорошенко, наш видатний історик. Коли перший міг постачити досі нам незнані, надзвичайно цікаві свої висліди з пильних безпосередніх студій ту-

рецьких документів, то другий краще, ніж хто інший, був в стані ввести оті нові матеріяли в річище української історіографії і дати їм відповідне місце на тлі того, що зробила досі наша наука для вивчення цієї доби і найвидатнішої її постаті. Тому ми вважасмо вельми щасливою таку супругу вчених — орієнталіста і україніста.

Закінчуючи цю коротеньку замітку, дозволимо собі висловити два побажання: перше, щоб на цьому першому кроці не припинилася співпраця двох істориків — чеського й українського, а щоб далі розвивалася; друге, щоб цей нарис, такий цікавий і цінний, побачив світ і в українському перекладі. В. П.

Відозва.

При Українській Громаді в Греноблі та місцевій філії Товариства б. Вояків Армії УНР у Франції створився Комітет для поставлення хреста на могили в Греноблі поручника 2 Волинської дивізії, лицаря Зимового походу Л. Кушніра.

Комітет звертається до всіх лицарів Зимового походу, до однополчан св. п. пор. Кушніра та взагалі до всіх українців з закликом допомогти впорядкувати могилу незабутнього покійного. Всім жертводавцям Комітет наперед приносить щирю, братерську подяку. Пожертви просяться направляти на адресу: M. T o k a i l o, 12, place Notre-Dame, G r e n o b l e (Isère) F r a n c e.

Комітет створено в такому складі: п. Козельський — голова, та пп. Токайло і Червонецький — члени.

Лист до Редакції.

Високоповажаний Пане Редакторе!

Не відмовте на сторінках Вашого поважаного тижневика дати місце наступному моєму листу:

Випадково цими днями я прочитав у паризькому «Українському Слові» з 17 лютого с. р. ч. 34 на стор. 13 дспис під назвою «Виступ полонофілів у Ліоні». З огляду на те, що в цьому дописі

дописувач «Українського Слова» геть чисто перекрутив усі факти і замінив їх своєю власною не дуже вдаюю фантазією, я, як голова зборів української колонії в Ліоні, про які йде річ в зазначеному числі «Українського Слова» і на яких відбулася лекція проф. О. Шульгина, заявляю редакції «Українського Слова» протест і моє глибоке обурення тою неправдою, яку той часопис ширить.

Разом з тим я стверджую, що як цікава лекція п. проф. О. Шульгина, так і промова п. І. Косенка знайшли у подавляючої більшості присутніх на зборах повне зрозуміння і повне одобрення. Прстивно, виступи трьохчотирьох присутніх, які називали себе націоналістами, знайшли загальний осуд, бо були або безпідставними нападами або ще гірше — злісним перекрученням загально відомих фактів.

Прийміть, пане Редакторе, вис-

лови моєї глибокої до Вас пошани.
І. Б с і к о .

Листування Редакції.

Вш. пп. М. Славинському і К. Мацієвичеві. Прага. Нетерпляче чекаємо на умовлені, між собою взаємно зв'язані, статті Ваші.

Вш. п. Д. Геродотові. Букарешт. Чому від Вас давно нічого не чути?

Вш. п. В. Гротові. Alpirsbach. За «листки» щире спасибі. Радіємо, що озвализя. Не забувайте на далі.

Вш. п. Гл. Лазаревському. Варшава. Спасибі за «Кийв». Озивайтесь частіше, але уважайте на наші теперішні розміри.

Вш. п. В. Садовському. Прага. За прислане дякуємо. Просимо й надалі «творити такожде». «Новому співробітникові». Тема важна й жива. Спасибі. Просимо писати взагалі.

Зміст.

Париж, неділя, 25 березня 1934 року — ст. 1. Третя конференція Головної Еміграційної Ради — ст. 2. *Observator*. З міжнародного життя — ст. 3. З преси — ст. 6. Вл. Грот. Листки із щоденника — ст. 9. Сергій Єрємов живе! — ст. 11. Хроніка. З життя української еміграції: У Польщі — ст. 12. До Всеукраїнського Національного Конгресу — ст. 13. Комітет в Лондоні допомоги голодним на Україні — ст. 13. Успіх виставки українського мистецтва в Варшаві — ст. 14. «Рай земний» — ст. 14. Бібліографія — ст. 14.

Шевченківський концерт

при участі артистичних сил Парижа влаштує

Хор Т-ва б. Вояків Армії УНР у Франції

в суботу 14 квітня с.р. в салі Дому Бельгійських Інвалідів — 59, rue Verguinaud, Paris 13. — Подробиці в програмах.

Редакція і адміністрація: 42, rue Dœufert-Rochereau, Paris-V
Tél. Danton 80-03.

Для переказів у Франції: «Le Trident», chèque postal 898.50, Paris.
Редагус — Комітет.

Адміністратор: **Іл. Косенко**
Le Gérant: M-me Perdrizet.